

UN SUPORT PER A L'ESTUDI DE LES RELACIONS ENTRE ESPANYA I ELS JUEUS DEL NORD D'ÀFRICA

Jesús F. Salafranca Ortega: **Los judíos de Melilla. Prólogo de Moisés Grazón Sefaty. Editorial Algazara, Málaga, 1995, 411 pàgs.**

La relació dels jueus del nord d'Àfrica i Espanya és sens dubte un dels estudis encara pendents d'emprendre d'una manera sistemàtica, degut a la seva importància per conèixer les relacions entre Espanya i el Magreb, en la qual els jueus van tenir un paper molt important. Els treballs de Juan Bautista Vilar, Sarah Leibovici, Jacques Laredo, els més recents de Haim Zafrani i d'altres, ens van proporcionant les bases per a aquest estudi ja més sòlid.

El llibre que ara comentem significa una aportació nova de l'estudi d'una comunitat sobre la qual fins ara només s'havien fet estudis parcials. Per tant representa un puntal més en el qual basarnos per un estudi més ampli. L'obra del professor Salafranca, estructurat en 9 capítols, tracta pràcticament tots els aspectes de la comunitat jueva de Melilla des dels seus orígens fins a la participació i l'actuació amb les autoritats peninsulars.

El primer capítol està dedicat als orígens d'aquesta comunitat amb l'arribada d'altres jueus procedents de la comunitat més important del nord d'Àfrica, Tetuan. Els capítols segon i tercer tracten del que podríem anomenar l'estructura sociològica de la comunitat: mortalitat, natalitat, els barris, etc., i les relacions incipients amb les autoritats espanyoles. Els capítols quart i cinquè estudien la vida interior d'aquesta comunitat, les organitzacions religioses i benèfiques, el món de la cultura. Sens dubte és digne d'elogi el suport documental sobre el qual es basa, ja que ens permet conèixer d'una manera molt di-

recta la vida d'aquesta comunitat en la qual destaca allò que l'autor anomena «tradicció cultural sefardita», i també el desig d'espanyolitzar-se, el qual genera un corrent d'apropament i d'integració a la societat espanyola.

Els capítols sisè i setè estan dedicats potser a l'aspecte més interessant del llibre: el procés de projecció hebrea en la societat hispana i el seu procés d'assimilació, en la qual es lluita amb la dicotomia contínua entre mantenir la seva identitat jueva i, alhora, assolir la integració total en la societat hispana.

Aquest fet es plantejava sobretot en aspectes com ara el canvi de la religió, la qüestió de les nacionalitzacions, el servei militar, les activitats socials, la participació en les lògies maçòniques, etc. Aquest és un dels punts claus que l'autor aborda amb gran rigor i mètode, és a dir, la convivència hispanojueva, en la qual aquests jueus de Melilla participen d'una manera molt activa, gairebé en totes les activitats culturals i socials.

En tot aquest procés emergeix també un problema recurrent, els conflictes amb la població àrab, que es posen de manifest en tota aquesta relació. Els barris jueus són assaltats contínuament pels àrabs i els han de protegir les pròpies autoritats espanyoles.

El setè capítol també tracta una qüestió interessant, que és la pròpia evolució econòmica d'aquesta comunitat que va començar sent pobra i minoritària i es convertí en una societat puixant i influent en la qual van destacar financers com ara Samuel Salama Hachuel, Yamin Benarroch i d'altres, la influència dels quals no s'estén només a la vida econòmica sinó també a la política participant activament en la vida municipal i d'altres institucions i que ja a la fi de la guerra

La relació dels jueus del nord d'Àfrica i Espanya és sens dubte un dels estudis encara pendents (gravat que representa una noia jueva sefardita a Marràqueix).

de Marroc el 1927 van adquirir una gran influència en la vida de la ciutat. El capítol vuitè està dedicat d'una manera monogràfica a la participació en la vida municipal a la qual acabem de fer al·lusió i en la qual els propis avatars de la política de la Península es traslladen a la vida de la comunitat, amb la presa de posició entorn dels diferents partits. Finalment, l'últim capítol, fa referència a l'antijudaisme a Melilla, en especial amb els àrabs, i com les autoritats espanyoles ho han d'anar resolent de vegades segons la pròpia emergència de la situació. El llibre conclou amb un apèndix compost per la iniciació maçònica de Salama, el reglament de la Sinagoga i de la comunitat, i una llista de les fonts que s'han utilitzat.

Potser es troba a faltar una mica un estudi paral·lel o comparatiu amb altres comunitats jueves de l'Àfrica del nord i enllaçar-ho amb els esdeveniments històrics nacionals.

Aquest llibre té el mèrit, sens dubte, de ser un estudi fet amb el rigor d'un investigador, per la gran riquesa de fonts que ha utilitzat i sobretot per ser un element molt sòlid que ens serveix de suport per a l'estudi de les relacions entre Espanya i els jueus del nord d'Àfrica.

(Traducció: Bet Giravent)

Isidro González García